

§3. TẬP HỢP VÀ CÁC PHÉP TOÁN TRÊN TẬP HỢP

1. Tập hợp

- Cho tập hợp X .
  - Nếu a là phần tử của tập hợp X , ta viết $a \in X$.
  - Nếu a là phần tử của tập hợp X , ta viết $a \notin X$.
- Cách xác định tập hợp:
  - Liệt kê các phần tử của tập hợp.
  - Chỉ ra các tính chất đặc trưng cho các phần tử của tập hợp.

Ví dụ 1. Cho tập hợp $A = \{n \in \mathbb{N} \mid 3 < n \leq 10\}$. Viết tập hợp A bằng cách liệt kê các phần tử của nó.

Giải

$$A = \{4; 5; 6; 7; 8; 9; 10\}.$$

Ví dụ 2. Cho tập hợp $B = \{-3; -2; -1; 0; 1; 2; 3\}$. Viết tập hợp B bằng cách nêu tính chất đặc trưng cho các phần tử của nó.

Giải

$$B = \{x \in \mathbb{Z} \mid -3 \leq x \leq 3\} \text{ hoặc } B = \{x \in \mathbb{Z} \mid |x| \leq 3\}.$$

- Tập rỗng là tập hợp không chứa phần tử nào và kí hiệu là $\emptyset$.

Ví dụ 3. Tập hợp $C = \{x \in \mathbb{R} \mid x^2 + 1 = 0\}$ là tập rỗng vì phương trình $x^2 + 1 = 0$ vô nghiệm.

2. Tập con và tập hợp bằng nhau

- Tập con: $A \subset B \Leftrightarrow (\forall x, x \in A \Rightarrow x \in B)$.

➤ Các tính chất:

- $A \subset A$, với mọi tập A .
- $\emptyset \subset A$, với mọi tập A .
- Nếu $A \subset B$ và $B \subset C$ thì $A \subset C$

Ví dụ 4. Cho tập hợp $A = \{x \in \mathbb{N} \mid x^2 < 2\}$ và $B = \{-1; 0; 1\}$. Hỏi $A \subset B$ hay $B \subset A$?

Giải

Ta có $A = \{0; 1\}$ và $B = \{-1; 0; 1\}$. Do đó $A \subset B$.

- Tập hợp bằng nhau: $A = B \Leftrightarrow (A \subset B \text{ và } B \subset A) \Leftrightarrow (\forall x: x \in A \Leftrightarrow x \in B)$

Hai tập hợp A và B không bằng nhau được kí hiệu là $A \neq B$.

Ví dụ 5. Cho tập hợp $A = \{x \in \mathbb{N} \mid 1 < x < 4\}$ và $B = \{x \in \mathbb{Z} \mid x^2 - 9 = 0\}$. Hỏi tập hợp A và B có bằng nhau không?

Giải

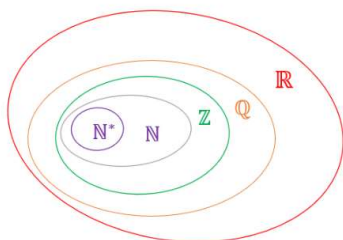
Ta có $A = \{2; 3\}$.

Ta có $x \in B \Leftrightarrow \begin{cases} x \in \mathbb{Z} \\ x^2 - 9 = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 3 \\ x = -3 \end{cases}$. Do đó $B = \{-3; 3\}$.

Vì $-3 \in B$ mà $-3 \notin A$ nên $A \neq B$.

- **Biểu đồ Ven:** Các tập hợp được mô tả trực quan bằng hình vẽ một đường khép kín gọi là biểu đồ Ven.

Ví dụ 6. Minh họa bằng biểu đồ Ven các quan hệ tập hợp sau : $\mathbb{N}^* \subset \mathbb{N} \subset \mathbb{Z} \subset \mathbb{Q} \subset \mathbb{R}$.

3. Một số các tập con của tập số thực

Tên gọi và kí hiệu	Tập hợp	Hình biểu diễn
Tập số thực $(-\infty; +\infty)$	$\mathbb{R}$	
Đoạn $[a; b]$	$\{x \in \mathbb{R} \mid a \leq x \leq b\}$	
Khoảng $(a; b)$	$\{x \in \mathbb{R} \mid a < x < b\}$	
Khoảng $(-\infty; a)$	$\{x \in \mathbb{R} \mid x < a\}$	
Khoảng $(a; +\infty)$	$\{x \in \mathbb{R} \mid x > a\}$	
Nửa khoảng $[a; b)$	$\{x \in \mathbb{R} \mid a \leq x < b\}$	
Nửa khoảng $(a; b]$	$\{x \in \mathbb{R} \mid a < x \leq b\}$	
Nửa khoảng $(-\infty; a]$	$\{x \in \mathbb{R} \mid x \leq a\}$	
Nửa khoảng $[a; +\infty)$	$\{x \in \mathbb{R} \mid x \geq a\}$	

Ví dụ 7. Hãy ghép mỗi ý ở cột trái và mỗi ý ở cột phải có cùng một nội dung thành cặp.

I	II
a. $x \in [1; 5]$	1. $1 < x \leq 5$
b. $x \in (1; 5]$	2. $x < 5$
c. $x \in [5; +\infty)$	3. $x \geq 5$
d. $x \in (1; 5)$	4. $1 \leq x \leq 5$
e. $x \in (-\infty; 5)$	5. $1 < x < 5$

Giải

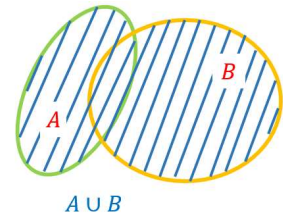
a – 4; b – 1; c – 3; d – 5; e – 2.

4. Các phép toán trên tập hợp

Cho tập hợp A và B .

- Phép hợp: $A \cup B = \{x \mid x \in A \text{ hoặc } x \in B\}$

Ví dụ 8. Cho hai tập hợp $A = [-2; 2]$ và $B = (-\infty; 1)$. Xác định $A \cup B$.

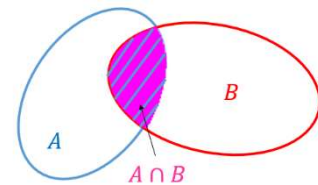
Giải

$$A \cup B = (-\infty; 2]$$

- Phép giao: $A \cap B = \{x \mid x \in A \text{ và } x \in B\}$

Ví dụ 9. Cho hai tập hợp $A = (-5; 4]$ và $B = [-2; 6]$. Xác định

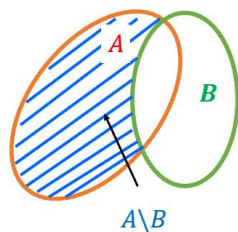
$A \cap B$.

Giải

$$A \cap B = [-2; 4]$$

- Phép hiệu: $A \setminus B = \{x \mid x \in A \text{ và } x \notin B\}$

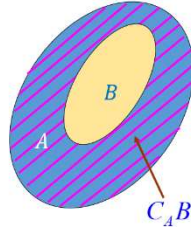

Ví dụ 10. Cho hai tập hợp $A = (-2; 3]$ và $B = [1; 5]$. Xác định $A \setminus B$.

Giải

$$A \setminus B = (-2; 1)$$

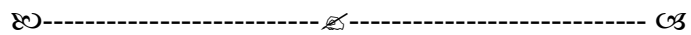
- Phép lấy phần bù: Cho $B \subset A$ thì $C_A B = A \setminus B$.

Ví dụ 11. Cho tập hợp $A = (-\infty; -3)$. Xác định $C_{\mathbb{R}} A$.

Giải

$$C_{\mathbb{R}} A = \mathbb{R} \setminus (-\infty; -3) = [-3; +\infty)$$

Biên soạn: Huỳnh Thị Phước.